

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

1000 София, ул. "Сердика", № 4, ет. III, тел. 02 98-49-02, e-mail: ipn_ban@bas.bg

---

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ирена Цонева Илиева

член на научното жури съгласно Заповед №№ РД- 09 - 25/ 11.04.2017г. и РД - 09-38/28.04.2017г. на и.д. директора на Института за държавата и правото за назначаване на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Граждански процес в област на висше образование ш.3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление ш.3.6. Право
Кандидат Петър Георгиев Бончовски

I. Кратки биографични данни

Гл. ас. д-р Петър Бончовски е роден в гр. Бургас. Завършил е Немска езикова гимназия „Й. В. фон Гьоте“, гр. Бургас и право в БСУ. Има дипломи от специализации в чужбина преди получаването на магистърската степен и следдипломни квалификации от Университета Кеймбридж и Австрийския офис за научни и изследователски отношения, Любляна, Словения.

През 2010 г. след успешна защита на дисертационен труд на тема „Производство по признаване и допускане на изпълнението на решения на чуждестранни съдилища по граждански спорове“ му е присъдена образователната и научна степен „доктор“ по „Граждански процес“.

От 2000 г. до 2011 г. е последователно н.с. III и н.с. II степен в Института за държавата и правото при БАН. От 2011 г. до сега е гл. ас. д-р. В същия период е и.д. научен секретар на ИДП.

Бил е експерт към Народното събрание, различни министерства и ведомства, както и към Светия синод на БПЦ, хоноруван преподавател по Граждански процес в БСУ, лектор в обученията на адвокати и съдии.

II. Общо описание на представените материали

В конкурса кандидатът гл. ас. д-р Петър Бончовски е представил монография „Свободно движение на решения (Република България и Европейския съюз“, БАН-ИДП, С., 2016 г. в обем от 339 с. и четири статии.

Трудът е структуриран в пет части и заключение. Не подлежат на рецензиране с. 65 до 102 от Част втора, както и с. 116 – 167 (общо 89 страници), които са посочени добросъвестно от автора като инкорпориране на резултати от докторската му дисертация. Подлежащите на рецензиране 250 страници отговарят на изискванията за монографично изследване.

Част първа е наречена Въведение и в нея гл. ас. д-р П. Бончовски очертава предмета на изследване: свободното движение на съдебни решения в Европейския съюз и значението му за вътрешнообщностния граждански оборот, сигурността и стабилността на частните правоотношения с международен елемент. Ясно са определени възможните подходи за зачитане на чужди съдебни решения и категоричното разрешение на европейския законодател в чл. 81 от Договора за функциониране на ЕС (предишен чл. 65 ДЕО). Тази разпоредба урежда, че съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение ще се основава на принципа на взаимно признаване на съдебните и извънсъдебни решения. За постигането на унификация в рамките на европейския граждански процес авторът дефинира подходящите мерки (с. 18-19), терминологията на „признаване“ и „спор относно признаването“. На базата на тези теоретични постулати е определена задачата на монографията: „...да изследва същинското признаване, както и зачитането и изпълнението на решенията, удостоверени като европейски изпълнителни основания“ (с. 22).

Част втора анализира националното производство по признаване и допускане на съдебни решения.

Част трета е посветена на предпоставките за признаване на решенията: универсалните стандарти, съгласно КМЧП (включително юрисдикционно споразумение и съгласно Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22.12.2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (Брюксел IА).

Четвъртата част анализира подробно самото производство за обявяване на признаване и изпълнение на решенията съгласно Регламенти Брюксел IА и Брюксел IБ с акцент върху новите типове процедури по признаване и обявяване на изпълняемост съгласно последния. Изследвани са Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27.11.2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и дела, свързани с родителска отговорност (Брюксел II); признаването без сила на пресъдено нещо на чуждестранни съдебни решения от органите на гражданската регистрация; производството по Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18.12.2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка постановени в държави членки, които не са обвързани от Хагския протокол от 2007 г. (Брюксел III) и накратко по Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и Съвета от 04.07.2012 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (Брюксел IV).

Част пета е посветена на изпълнението на удостоверени като европейски изпълнителни основания решения: по безспорни вземания; на определени решения, постановени по реда на Регламент Брюксел II; на европейски заповеди за плащане, обявени за изпълняеми в държавата по произхода; на решения по европейски производства с малък материален интерес и решения относно издръжка, постановени от държава-членка.

Заключението накратко синтезира основните изводи и критични съждения на автора.

III. Оценка на научните и практически резултати и приноси

Сред общотеоретичните приноси следва на първо място да посоча избора на предмета на изследване: налице е цялостен монографичен труд в материята на европейския граждански процес, който запълва празнина в специализираната литература у нас.

- Към тази категория приноси отнасям голямия теоретичен проблем за съотношението между уредбата на гражданскоправни отношения с международен елемент чрез регламенти и националните разрешения. Показана е самостоятелността и връзката с националното право при наличието на автономни производства по правото на ЕС;
- Задълбоченият анализ на института на признаването на съдебни решения (производството по признаване представлява особен съдопроизводствен способ за защита на спорните граждански права в основата на признаването – с. 36);
- Поставени са големи теоретични въпроси като последиците от признаването на акт на чужд суверенитет (национална правораздавателна власт) от друг суверенитет и за това дали признаването не означава ограничаване и дори отказ от суверенитет (с. 53, с. 58-59);
- Цялостният анализ на предпоставките за обявяване на признаване на решения по спорове относно правоотношения с трансграничен елемент (Регламента Брюксел IA) (с. 172 – 205);
- Изследването на предпоставките за обявяване на признаване и на изпълнение на решения по Регламент (ЕС) 1215/2012 Регламент (Брюксел IB) и съпоставката му с Регламента Брюксел IA (с. 205 – 215).
- Изводът, че „...разпоредбите на правото на ЕС следват като цяло общите стандарти на предпоставките на правото на признаване“ (с. 215);
- Обоснованият извод, че „...въпросът за признаването и допускането на изпълнението остава в крайна сметка с национален характер и затова се намесват фактори, свързани със защитата на суверенитета на различните държави...“ (с. 216);

- Внимателният анализ на правната уредба с регламенти води гл. ас. д-р Бончовски до извода, че „...е просто невъзможно съдилищата на държавите-членки да не прибягват до общите разрешения на националните съдопроизводствени системи, въпреки политиката на СЕС да се придържа и да настоява на автономията на институтите“ (с. 219);
- От това логично авторът е достигнал до заключението, че „...възниква особена симбиоза между двете правни системи и на ниво съдопроизводство, като водеща е тази на ЕС“ (с. 220).

Практически приноси на труда.

- Направени са предложения de lege ferenda, например на с. 146 за преработване на разпоредбата на чл. 37 КМЧП „в посока на максимално опростяване, като се избегнат възможностите за ненужно усложняване и оттук предпоставките за процесуално лутане на страните в излишния лабиринт от хипотези, поставен от законодателя“;
- Критичните изводи на автора относно „цялата уредба относно паралелните иски и свързани производства, както и проверка на компетентността по КМЧП е неудачно възприета от Брюкселско-Луганския режим, без да се отчита, че той урежда отношения при една възможно най-висока степен на доверие със съответните особености...“ (с. 148);
- Особено голям практически интерес представлява параграф 15 от Част четвърта на труда, в която гл. ас. д-р П. Бончовски откроява разпоредби от ГПК, които са в явно противоречие с Регламент Брюксел ІВ (с. 269 – 272).

За общите научни достойнства и приноси на труда съществено значение има и фактът, че в периода след придобиването на образователната и научна степен „доктор“ П. Бончовски има публикувани 4 статии по темата на монографията.

IV. Критични бележки и препоръки

Изложението и като цяло трудът би спечелил ако отделните параграфи бяха отделени и подразделени с техните заглавия, а не само с номерация. Това важи най-вече за Въведението. То съдържа важни теоретични постановки и изложението по същество на изследването би могло да се нарече по друг начин.

При изброяването на източниците (с. 61 – 64) би следвало да се посочат къде са достъпни.

Има някои грешки при отпечатването на труда.

Бързам да отбележа, че посочените критични бележки не са от съществено значение и не се отразяват на качеството на монографичния труд и отличното впечатление от него.

V. Заключение:

Това, което може да се обобщи от представената научна продукция на д-р Петър Бончовски е последователността в изследванията му в материята на Гражданския процес, както и способността да избира за разработване значими и актуални проблеми с голямо теоретично и практическо значение.

Имайки предвид гореизложеното и на основание чл. 24, ал. 3 от Раздел III на ЗРАСРБ, чл. 53, ал 1 от ППЗРАСРБ и чл. 70 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при БАН давам положителна оценка и предлагам д-р Петър Георгиев Бончовски да бъде избран за „доцент“ по професионално направление „право“ 3.б., научна специалност „Граждански процес“

София, 12 юни 2017 г.

Проф. д-р Ирена Илиева